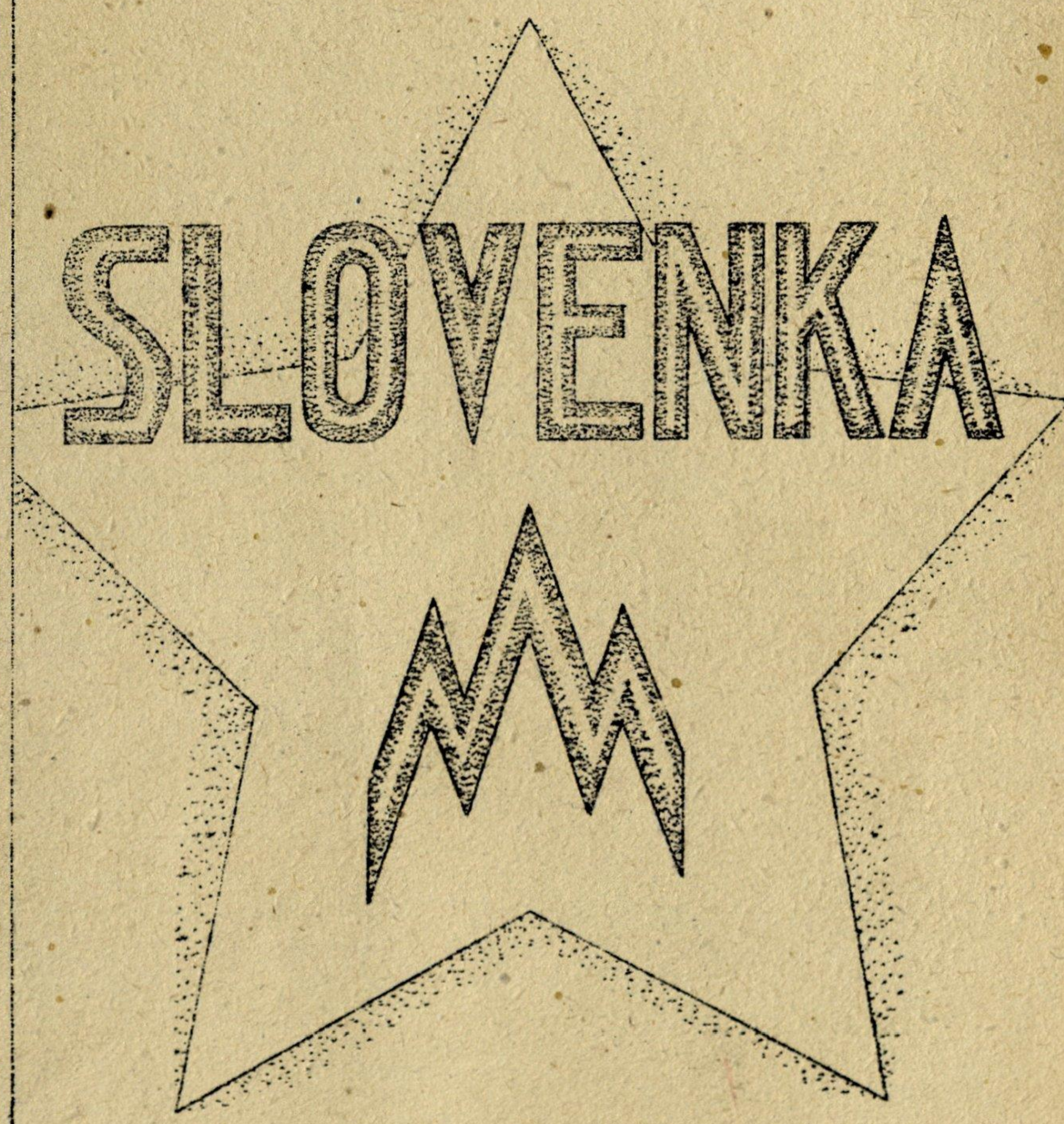

PI 2033

LETO II.

ŠTEV. 4.

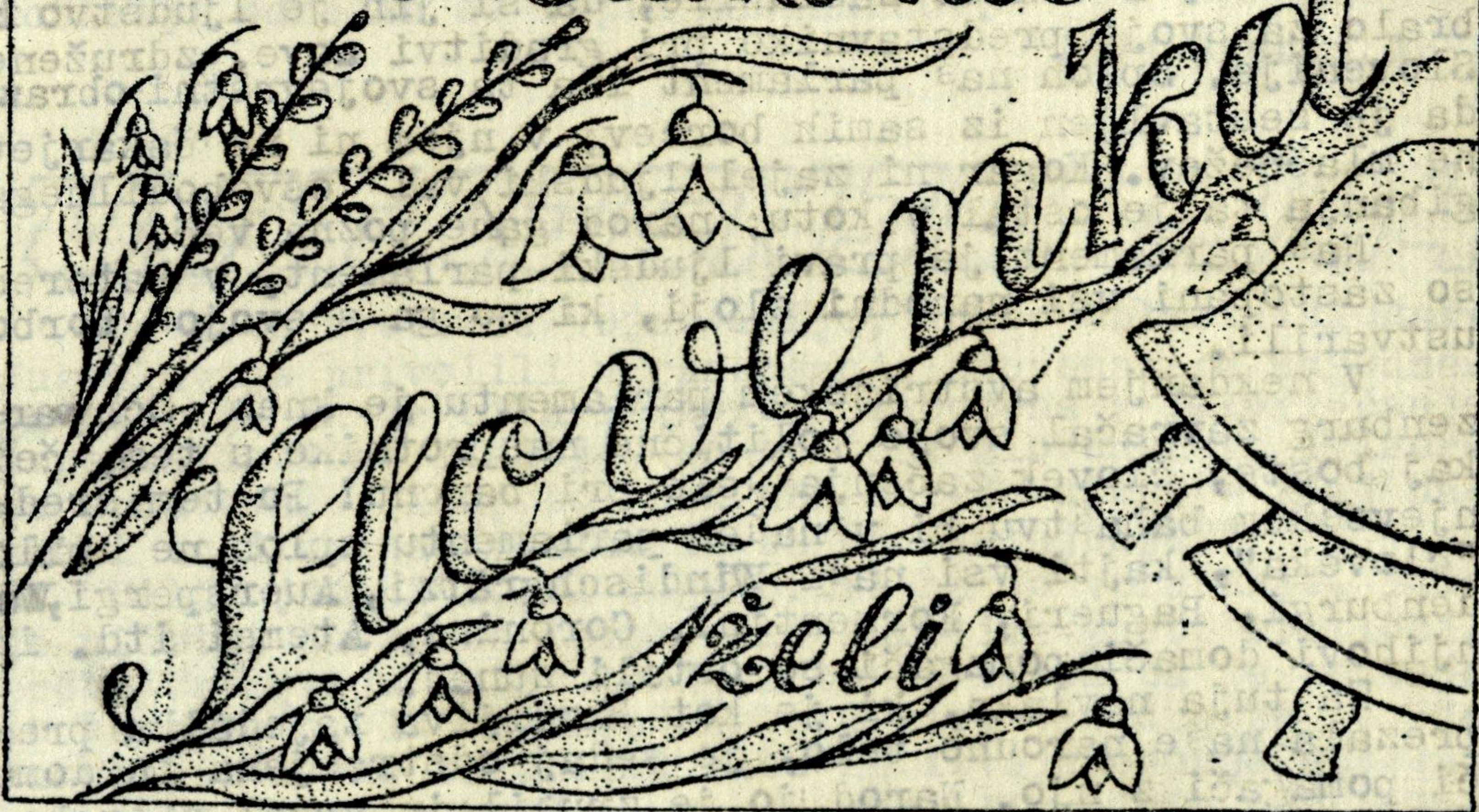

SLOVENIKA

GLASILO SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE
ZA PRIMORSKO

Veselo veliko noč

NAŠ SLOVENSKI PARLAMENT

Ko smo šli poslanci iz Primorja na zasedanje našega parlamenta, se nam je v neki vasi na Notranjskem pridružila poslanka - kmetica Ivančičeva, ki je imela isti cilj kakor mi. Mi smo se takoj medsebojno seznanili in smo se začeli živahno pogovarjati o zadevah naše osvobodilne borbe, o naših uspehih in o uspehih naših zaveznikov, posebno naših bratov Rusov, ki zadajajo smrtno udarce nemškim nacistom, ki edini še rovarijo po naših krajih.

Ivančičeva nam je pripovedovala, kako so ji Italija ni in belo gardisti ugrabili štiri sinove in jih zverinsko pobili. Pripovedovala nam je tudi, kako so Nemci ponoči vdrli v njeno stanovanje in jo naravnost s poste lje zvezli na kmečki voz ter jo odpeljali v mrzli januarski noči v Ribnico, kjer so se napram njej surovo obnašali in ji žugali na vse načine, če jim ne bo služila kot izdajalka. Vse zaman! Tako pogumno je zavrnila nacistične zverine, da so se slednič sami sramovali svojih podlosti in jo pustili domov.

Slovensko ljudstvo jo je izvolilo za svojo poslanko. Tako je že cela vrsta naših žena in deklet stopila v narodni parlament. Ljudstvo je videlo njihovo delo in njihovo borbo. S tem so zaslužile, da si jih je ljudstvo izbralo za svoje predstavnike pri graditvi nove, združene Slovenije. Sploh naš parlament ima ta svojevrstni obraz, da je sestavljen iz samih borcev; v njem ni ne čakarjev ne mlačnežev. Kogar ni zajel ljudski val osvobodilnega gibanja ta je ostal v kotu; narod ga ne pozna več.

Naš parlament je pravi ljudski parlament, v katerem so zastopani vsi narodni sloji, ki so ga s svojo borbo ustvarili.

V nekdanjem avstrijskem parlamentu je knez Schwarzenburg zavračal svoje politične nasprotnike s tem, češ: kaj boste, človek začčenja sele pri baronu! Po tem srednjeveškem bahaštvu bi v našem parlamentu sploh ne bilo "človeka", kajti vsi naši Windischgrätzi, Auerspergi, Waldenburgi, Bagueri, Formentini, Coronini, Atensi itd. in njihovi domači pomagači so ostali zunaj.

Ta tuja navlaka, ki je kot škodljiva zajedalka preprezala naše narodno telo, je sedaj odstranjena in domači pomagači z njo. Narod jo je zrušil in vrgel s sebe. Vsi, ki danes pod krinko vere, patriotizma ali kakršnegakoli drugega izgovora hlapčujejo našim sovražnikom, so že od davna zaznamovani. Ti so od nekdanj opravljali to izdajalsko delo iz temnih nagibov odurne sebičnosti, za nje ni več mesta v našem narodnem občestvu.

Tako! Naš parlament je parlament borev za narodno svobodo; parlament kmetov, delavcev, izobražencev, deklet in žena, ki so se odzvali v težkih urah tujega jarma klicu naroda, da izkoristi ugodni zgodovinski trenutek za dosego svoje svobode. To je resnično narodni parlament, ker je nastal iz žrtev njegovih sinov in hčera in nikak privesek tujih mogotcev, ki bi imel služiti le njihovim nameram in koristim.

Naš parlament je zmaga slovenskega ljudstva nad sovražniki ljudstva in ima svoje zaščitnike v ljudskih množicah tudi drugih narodov, posebno slovanskega ruskega naroda.

Naš parlament ni samo zaprl vrata "človeku", naš parlament je napravil tudi velik korak naprej v razvoju človeške družbe, ker je svečano odprl vrata našim dekletom in ženam, da se enakopravno z moškimi borijo in delajo za boljšo, srečnejšo bodočnost sebi in svojemu narodu.

Razglašene državljanske pravice nas vodijo po tej poti. Žene in dekleta s skupnim dobrim delom pridemo z vso gotovostjo do svojega cilja, ki nam je bil celi dvatisočletji odrekan od tujih nasilnikov.

Jože Srebrnič.

VSTAJENJE 1944

Od prve svetovne vojne dalje, ko so oblastniki stare Jugoslavije privolili v raskosanje slovenskega narodnega ozemlja in je bila Primorska izročena v izkoriščanje imperialistični Italiji, so se žene Slovenskega Primorja spraševale: "Kdaj bo že konec moreče zime? - Kdaj nastopi tudi za nas pomlad in za njo Vstajenje?"

Nihče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanje. Bilo je videti, da so se temne sile zarotile proti svetlobi, proti Vstajenju in svobodi. Leto za letom pa je postajalo še slabše. Iz mračnjaških sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta oblikovalec in izvajalec najslabšega, kar se je rodilo kdaj v pokvarjenih človeških dušah. Po doba je bila, da so majhni narodi obsojeni na pogin, da je vera v vstajenje zatiranih za večno pokopana.

Namesto toplote, bratstva, ljubezni se je med ljudstvi jelo širiti sovraštvo, ki je bilo hladnejše od orožja, s katerim so fašisti paradirali po okrvavljenih mestih Evrope. Človek je bil ponižan. Napravili so iz nje ga samo vojaka, ki naj se bori za protinarodne, proti človeške in protiljudske cilje mračnjaških sil. Ženo so napravili za deklo v hiši.

Vsa Evropa je bila ves povojni čas en sam arzenal, kjer so ljudje kovali orožje, v prostem času so se pa učili sovražiti sosede. V Rusijo, ki je bila zibelka svobode malih narodov, pa zatirano človeštvo ni smelo pogledati in tudi ni moglo pogledati, ker so reakcionarne sile vsega sveta zgradile okrog Sovjetske Rusije zid, ki je branil tlačeni narodom pogled vanjo.

Primorska žena v takih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnega Vstajenja, prave Velike noči, temveč še hujše ponižanje, še hujše trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebne sužnjosti polagale svoje otroke v zibelko s pekočo bolečino v srcu. "Kaj bo iz tebe fant moj?" So se v strahu

spraševale, ko so gledale v nasmejane oči svojega sinčka. Slutile so nevarnost vojne, - v zraku je plavala,, sleherni fašist je je pa tudi izražal s svojim vedenjem in zadržanjem, - in matere je bolelo, da roče sinove tujcu, za katerega se bodo morale boriti.

Tako so šle velike noči druga za drugo tiho mimo primorskih žena, ne da bi čutile ob njih prihodu tista praznična, slavnostno razigrana čustva, ko se človeku hoče, da bi stisnil na srce vso to lepo zemljo, okrašeno z sramežljivo zelenečo travico, ki je pričara iz spočite prsti pomlad. Vsaka velika noč, ki je prišla, je bila slabša od minule.

Toda primorske žene globoko v sebi le niso nehale verjeti v prihod prave Velike noči, v prihod naše slovenske Velike noči, ki bo res Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primorskega ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pct temu vstajenju. ves čas narodnega zatiranja so namreč učile svoje otroke, da pride dan, ko bo primorski človek svoboden, ko se bo v svobodni domovini spojil z ostalim telesom Slovenije. Ko so padli heroji zaslužnjene Primorke: Bidovec, Valenčič, Marušič, Miloš in drugi pod krogami fašističnih krvnikov, jim je postalo jasno, da je to pripravljajenje poti svobodi, da je to temeljni kamen v izgradni svobode, zato so pripovedovale svojim otrokom, da bo iz mučeniške krvi teh mučencev zrasla prava svoboda, zakaj zatiran narod si svobodo lahko samo s krvjo pribori. Matere in žene še niso vedele, kako bo svoboda prišla, doje la so pa, da se bo zanjo treba boriti. Spoznale so tudi, da nosi človek v sebi se zdrave kali, ki bodo prej ali slej prerastle hudobijo in gnilobo, zato so v prihod svobode še upornejše verjele.

Nato je prišlo leto 1941. ko se je vse slovensko narodno telo krčilo od bolečine, prizadejane mu po barbar-skem fašizmu, a ko je slovenski človek na nasilje tudi odgovoril z uporom. Plamen svete narodne osvobodilne borbe je zajel takoj tudi Primorsko in primorske žene so v tej borbi spoznale rešitev. Zdaj se jim je konec narodnega trpljenja zazdel blizu. Spoznale so, da je ta boj nadaljevanje tistega radi česar je padel Bidovec in drugi, zato so bile med prvimi, ki so razumeli veličino in pomen narodnega upora.

Od tistih dob stoji primorska žena na braniku svoje domovine prva, bodisi s puško v roki, bodisi kot marlji

va aktivistka, ali pa kot pridna gospodinja, ki nikoli ne pozabi pripraviti obeda ali večerje tudi za svoje tovariše. Nad požrtvovalnostjo in iznajdljivostjo primorskih žena ne strmi samo okupator in njegov švabobranec temveč tudi mi vsi, ki njih delo poznamo. Kdor si je imel priliko ogledati to delo, ve, da so primorske žene prve v domovinski ljubezni in požrtvovalnosti.

V teh mogočnih letih narodnega prebujenja in odpora proti okupatorju in njegovim pomagačem - domačim izdajalcem - je primorska žena praznovala velike noči sicer se tudi stisnjenih zob toda z veliko vero v srcu, da bo prihodnjo veliko noč praznovala že v svobodi.

Sredi takšnega upanja jo je zajelo tudi leto 1944. "Ali bo ta velika noč res zadnja, ki jo praznujemo v ne prestani bojazni, da vdro sovražne horde v vas in nas pobijejo?" se danes sprašuje primorska žena. In ko se ozre po svetu, ko oceni okoliščine, v katerih se poraja osvobojenje, se ji lica razlezejo v nasmeh, srce ji zadrhti in odgovori si: "Da, ta velika noč je poslednja v mraku fašističnega nasilja!"

Primorska žena ve, da streljajo topovi herojske ruske vojske že v srce ušive Romunije. Primorska žena ve, da se junaške čete mogočne Sovjetske Rusije sipljejo kot preteč plaz čez karpatske grebene na ozemlje izmučene češkoslovaške, ki je skoraj v srcu Nemčije. Primorska žena ve za nemir v srcih zatiranih balkanskih narodov, ki oznanja velike dogodke. Primorska žena ve za strah, ki vedno bolj napolnjuje nemške krvnike, ve tudi, da ta strah izvira iz spoznanja, da je dan končnega obračuna pred vrati. Primorska žena gleda dan za dnem jate letal naših velikih zaveznic Anglije in Amerike, kako letajo čez naše ozemlje napadat sovražne postojanke. Primorska žena ve za slovesne sklepe angleškega ministerskega predsednika gospoda Churchilla, maršala Sovjetske Rusije Stalina in prezidenta Amerike Roosevelta, ki se nanašajo na invazijo v Hitlerjevo Evropo in na dokončni zlom fašizma v Evropi. Primorska žena pa tudi pozna slavne zmage naše herojske Narodno osvobodilne vojske, ki pod modrim vodstvom maršala Tita gradi vsebino in obliko nove Jugoslavije, v kateri ne bo prostora za stare velesrbske, prodane protinarodne izkoriščevalce, ki so narodu vsiljevali svoje zakone po svojih protinarodnih kraljih. Primorska žena ve, da je mogočni korak svobodoljubnih armad, ki so že in ki še bodo prestopile zidove Hitlerje-

ve evropske trdnjave, hiter in neustavljiv, in da se ti koraki bližajo naglo Jugoslaviji in Sloveniji, zato veruje v skorajšni konec.

Ni daleč dan, ko bo ta naša lepa, blazno ljubljena in s krvjo naših najboljših sinov in hčera oškropljena domovina zadihala popolnoma svobodno, to je primorski že ni jasno. Zato bo to leto nesla svojo košarico k veliko nočnemu blagoslovu sicer še kot prejšnje leto a vendar polna vedrosti, veselja in vere, da bo prihodnja velika noč res Velika noč, da bo res pravo Vstajenje nas vseh in vse naše domovine.

Primorska žena bo med tistimi, ki bodo to Vstajenje najbolj zaslužili in se ga najbolj veselili.

Ignac Koprivec.

KAKO NAJ ŽENE POMAGAJO UTRJEVATI NAŠO NARODNO OBLAŠT

Naša narodna oblast je sad našega triletnega težkega in krvavega boja. V naši narodni oblasti se izraža naša porajajoča se svoboda in neodvisnost. Naša narodna oblast mora biti torej vsakemu izmed nas posebno važna stvar, skrb za njo vedno pri srcu. Naša narodna oblast mora biti trdna.

Naša narodna oblast bo trdna, če bo izpolnjevala svoje naloge. Izpolnjevala jih bo, če se zavemo, da smo mi sami oblast, in če bomo potem tudi tako ravnali, če bomo res oblast izvajali.

Treba je v prvi vrsti, da se žene udeležujejo oblasti. Žene so s svojimi žrtvami in s svojim delom v narodnoosvobodilnem boju pridobile enakopravnost. Se'aj je treba, da jo tudi uveljavijo.

Tri važne naloge stoje pred našo narodno oblastjo. Prav te naloge pa bodo prav žene najbolje reševale.

Prva taka naloga je skrb za žrtve narodnoosvobodilnega boja. V času, ko je naša narodno-osvobodilna vojska ob istočasnem veličastnem prodiranju Rdeče Armade in vedno hujšem zavezniškem bombardiranju že do konca oslabila okupatorje in se ta zaradi tega v svojem onemo-

glem besu zateka še samo k zločinskemu strahovanju civilnega prebivalstva, k zažiganju naših vasi, k morjenju naših starčkov in otrok, je nad vse važno, da ima vsak do občutek, da ves narod čuti z njim in da mu v primeru potrebe ves narod pomaga. Tega pa ne moremo doseči, če nimamo dobro organizirane preskrbe za žrtve narodnoosvobodilnega boja. Pogorelec, ki mu je okupator uničil dom, ne sme biti v naši hiši gost, on mora biti naš najljubši gost. Tisti, ki je zaradi okupatorjevega ropanja ostal brez hrane, ne sme dobiti samo ostankov, nahranjen mora biti z najboljšim, kar nam je na razpolago. Otroki, ki mu je okupator pobral starše, mora dobiti v vsaki ženi dobro mater in ne mačehe. Kdo naj bi poskrbel, da bodo res tako, čene ravno primorske žene, ki so že tolikokrat dokazale, da so z vsem srcem s tistimi, ki trpe v tej borbi? Zato pa morajo naše žene v narodno-osvobodilne odbore in posebe v gospodarske komisije, katerih naloga je preskrba žrtev.

Drugič; So predeli, ki so že od narave obdarjeni, ki pa so potem dali še tisto bore, kar so imeli, našim brigadam. Ti predeli ne smejo ostati prijuščeni samim sebi. Ne sme se dogajati, da žene iz teh predelov romajo v druge, bolj obdarjene v dolgih procesijah in prinašajo po nekaj kilogramov sirka. Žene iz takih predelov, pa še bolj tovarišice iz drugih bolj obdarjenih predelov morajo spoznati, da si je s skupno pomočjo mogoče hitreje in bolj učinkovito pomagati. Če je danes še tako, da so marsikje še prisiljeni na dolge procesije po hrano, je to samo znamenje, da njihovi narodno-osvobodilni odbori in njihove gospodarske komisije ne poslujejo v redu in da v njih sede ljudje - po večini moški, ki so se odtegnili mobilizaciji -, ki svoje naloge ne razumejo. Zato je naloga žena, da v vseh takih primerih stopijo one v narodno-osvobodilne in gospodarske komisije ter pokažejo, kako je treba delo vršiti.

Slovenski Narodno Osvobodilni Svet je postavil kot zakon za vsakega Slovenca in Slovenko, da mora biti obdelan sleherni košček polja. Kako naj izvršimo ta zakon, če ne bodo prav žene pokazale smisla za delavne čete. Danes, ko gre za popolno mobilizacijo in mora torej biti zadnji delasposobni moški v partizanskih vrstah, ni mogoče izvršiti poljskih in drugih gospodarskih del, ne da bi drug drugemu pomagali in ne da bi se združili v delovne čete, ne da bi torej tistih moči, ki so nam na raz

polago, po načrtu porabili. Organizacija delovnih čet pa je zopet stvar gospodarskih komisij. Če hočemo, da bodo gospodarske komisije v redu poslovale, je treba, da sto pijo žene polnoštevilno vanje.

Preskrba žrtev naše narodno osvobodilne borbe, organizacija dovoza in razdeljevanja hrane, načrtno obdelovanje z delovnimi četami, — to so samo tri glavne naloge, ki stoje danes pred našo narodno oblastjo. Naša narodna oblast bo te naloge prav gotovo uspešno rešila in bo zato iz preizkušeni sedanjega časa izšla samo še bolj trdna in močna. V tem prepričanju nas potrjuje to, da bodo tudi to pot kot še vedno do sedaj primorske žene razumele svojo narodno dolžnost. Ta narodna dolžnost jim veleva, da vstopajo v vse odbore in v vse komisije in da tam doprinesejo svoj delež za okrepitev naše narodne oblasti.

Dr. Joža Vilfan.

o o o

OBJAVA

Objavljamo rezultate tekme v nabiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca 1944. za naše bolnice:

Prvo mesto so zavzele tovarišice G o r i š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Srečka;

drugo mesto so zavzele tovarišice V i p a v s k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Zmaga;

tretje mesto so zavzele tovarišice B a š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Ivanka;

četrtto mesto so zavzele tovarišice T o l m i n s k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Nadja;

peto mesto so zavzele tovarišice P i v š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Katja;

šesto mesto so zavzele tovarišice B r i š k e g a okrožja, sekretarka tovarišica Šmarnica.

Tem okrožjem izrekamo vse priznanje z željo, da svoje delo in požrtvovalnost še stopnjujejo. Vsa omenjena okrožja dobe razpisano nagrado.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ za Primorsko.

BASKO OKROŽJE

je do sedaj dvignilo in vzgojilo največ tovarišic, ki tere danes vestno vrše svoje funkcije na odgovornih mestih v OF odborih, NOO in Gospodarskih komisijah.

Naj bo vzgled vsem ostalim okrožjem!

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Pokrajinski odbor SPŽZ za Primorsko.

USPEHI V NABIRALNEM MESECU

V nabiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca so primorske žene in mladina ponovno pokazali neizmerno ljubezen do svoje narodno-osvobodilne vojske in predanost naši sveti borbi. Saj je samo SPŽZ organizacija v tem mesecu nabrala: 2.230 kg prepečenca, 276 kg bele moke, 203 kg marmelade, 308 kg sladkorja, 91 kg masti, 276 kg masla, 292 kg slanine, 127 l olja, 52 kg medu, 474 kg keksov, 839 kg suhega sadja, 481 l žganja, 61 kg sira, 11.132 jajc, 30 l likerja, 489 škatlic cigaret. Prostovoljnih prispevkov so nabrale Lit. 120.524 in za ta znesek kupile sanitetni material. Poleg tega blaga pa je tudi mladina nabrala ogromno materiala. Del tega blaga smo poslali bolnim tovarišem preko stare meje, ki je nekoč ločila primorske žene in mladino od ostalih jugoslovanskih žena in mladine, ostalo pa smo oddali v bolnice na ozemlju Primorske Slovenije.

Našim partizanom bo pomoč in ljubezen primorskih žena in mladine ostala vedno v toplem spominu.

Anica.

o o o

TOVARIŠICI ANDREJI V SPOMIN!

Pomlad prihaja. Lepo pomladansko sonce nas ogreva, ogreva pa nas tudi svetla misel, da se bližamo svobodi.

Toda mene je zazeblo v dno duše ob vesti, da Te ni

več. Bežno so mi preletele misli v vso dobo, od kar sva se poznali. Bila si vseskozi vdana in požrtvovalna v naši stvari. Že v otroški dobi si okušala marsikaj grenkega. Ko pa si začela spoznavati življenje sama, si odločno stopila na pot resnice in pravice, odločno si bila povsod. Zaradi svojega energičnega nastopa proti krivicam, ki so se Ti godile že pred razpadom Jugoslavije, si bila priljubljena povsod. Že kot 16 do 17 letna si znala svetovati kjerkoli in kdorkoli Te je vprašal za svet. Bila si res tovarišica svojim sovrstnicam. Ko pa je prihrumel kruti okupator na naša sveta slovenska tla, pa si odšla, kakor tudi vsa družina (oče, mati, brat) v partizane. Nisi se ustrašila težkih borb. Vedno si bila vedrih lic tudi v najtežjih trenutkih.

Danes pa počivaš v miru. Padla si zadeta od sovražnika, kateri je čakal v zasedi in Ti vzel mlado življenje. Postala si žrtev zločincev. Tvoje telo počiva nekje v slovenski zemlji, katero si tako ljubila. Tvoj duh pa živi in bo živel. To, kar si s svojimi besedami in dejanji učila svoje tovarišice in tovariše, pa ne bo nikdar uničeno. Tvoja smrt bo maščevana! Maščevana bo, kakor tudi vsi, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Čast svobode pripada tistim, ki so dali življenje za njo. Tudi Ti si že med njimi, zato ne boš nikdar pozabljena.

Marica - partizanka.

Tovarišica Andreja je bila 18 mesecev borka v brigadi "Toneta Tomšiča". Potem je bila poslana na teren na Gorenjsko in bila članica Pokrajinskega odbora SPŽZ za Gorenjsko. Komaj dva meseca je bila na Gorenjskem pa je postala žrtev hitlerjevskih banditov.

(Opomba uredništva)

ZANIMIVE DROBTINICE

Dne 19. in 20. februarja je prvič zasedel slovenski parlament. V slovenskem parlamentu je bilo do sedaj 120 poslancev, med njimi 10 tovarišic. Sedaj se bo pa število delegatov povečalo na 180 članov. Mi Primorci bomo poslali še 20 delegatov, ki nas bodo zastopali in v na-

šem imenu so odločali pri izgradni nove narodne oblasti in slovenske državnosti v federativni Jugoslaviji.

o o o

Med ostalimi odloki, ki jih je izdal parlament, je odlok o ustanovitvi verske komisije. Njena naloga je dvojna:

Prvič naj postavi in poslovanje verske komisije ponovno zjamči nemoteno bogočastje in polno uveljavlja nje verske svobode, drugič pa naj verska komisija ureja je vsa vprašanja med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo. Verska komisija bo sestavljena na polovico iz duhovnikov, na polovico pa iz laikov. Imenuje naj jo Predsedstvo Slovensko Narodno Osvobodilnega Sveta.

o o o

Naš slovenski parlament se imenuje: SLOVENSKI NARODNO OSVOBODILNI SVET (SNOS).

o o o

Jugoslovanski parlament se imenuje: ANTIFAŠISTIČNO VEČE NARODNOG OSLOBODJENJA JUGOSLAVIJE ali PROTIFAŠISTIČNI SVET NARODNE OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE (AVNOJ).

o o o

Na prvem zasedanju slovenskega parlamenta je bilo izvoljeno Predsedstvo SNOS-a. Kadar parlament ne zaseda, ima vso pravico odločati v njegovem imenu Predsedstvo. V Predsedstvo je bil izvoljen ves dosedanji IOOF. Za enajstega člana je bil izvoljen naš tovariš France Bevk. Člani Predsedstva so sedaj: Josip Vidmar, predsednik; Edo Kardelj, podpredsednik; Edvard Kochek, podpredsednik; Jože Rus, podpredsednik; Boris Kidrič, sekretar; France Bevk, dr. Marjan Brečelj, Franc Leskošek, Tone Fajfar, Polič Zoran, Franc Lubej.

o o o

Ko so Rusi prišli v Ukrajino so jih ljudje sprejemali z nepopisnim navdušenjem. Po vseh cerkvah so zvonili zvonovi, ljudje so se zbirali in z duhovniki prirejali častne sprejeme našim slovanskim bratom.

o o o

Vsi dosedanji Hitlerjevi pomagači se izmikajo od Nemčije. madžarski, romunski in bolgarski oficirji vodijo razgovore z našim maršalom Titom.

o o o

Naše prisrčno razmerje do zaveznikov je bilo več kot jasno podčrtano v zadnjem Churchillovem govoru, kateréga večji del je bil posvečen novi Jugoslaviji. Vsi znaki kažejo, da se z naglimi koraki bližamo uradnemu priznanju nove jugoslovanske vlade. To pa pomeni popolno zmago našega osvobodilnega gibanja.

o o o

TOVARIŠICE NAM PIŠEJO

PRIHOD NAŠIH

Bil je lep, prav krasen jesenski dan, eden onih, po katerih smo tako dolgo hrepeneli. Bila sem zaposlena pri domačem delu, ko zaslišim na spodnji cesti veselo vriskanje. Seveda stečem takoj ven, in kaj opazim: po cesti hitijo kamijoni in na njih vihra naša trobojka z rdečo peterokrako zvezdo. Po njej sem takoj spoznala, da so to naši partizani, osvoboditelji, ki prihajajo. Na naših obrazih se je zrcalila radost, prepolni smo bili sreče, ko smo pozdravljali naše hrabre borce, saj je bil ta dan za nas najlepši v življenju, dan, ki smo ga težko pričakovali po tolikih letih trpljenja in tlačanja pod fašističnim jarmom. Bila sem prav zamaknjena, ko sem gledala prvič v svojem življenju naše trobojnice, ki so plapolale na vozilih. Nepopisno je bilo veselje in hvaležnost do borcev in osvoboditeljev naše tužne, od vedno zaslužnjene slovenske domovine.

Ko se je avtokolona ustavila, sem stekla domov, v kleti pograbila nekaj steklenic vina, nekaj cigaret, kar je bilo pri rokah, in ponesla našim fantom. Pa nisem bila sama pri tem. Biló nas je že polno vse okrog in vsaka je kaj prinesla, da bi bil sprejem čim bolj slovesen in da pokažemo našim tovarišem, da smo in hočemo sodelovati z njimi v borbi za osvoboditev naše domovine. Nazdravile smo našim fantom in takoj se je pričel prisrčen tovariški pogovor, kateri bi se zavlekel, da jih ni klicala dolžnost.

Obstale pa smo, ko je na poziv komandanta takoj minila vsa razigranost in v trenutku so bili vsak na svojem mestu.

Zvečer so pridrveli Švabi, vnel se je boj in naši so

se umaknili pred silo.

Toda naša srca so osvobojena od tistega dne in me jih vsak dan čakamo, ker oni se vrnejo in dolgo ne bo tega, a tedaj ne bo več švabske sile, da jih prežene, strti in premagani bodo Švabi in švabobranci. Tudi moj sin ko me vedno sprašuje, kdaj bo zopet nosil na kapi rdečo zvezdo kot one dni. Tolažim ga, naj potrpi še malo, da se povrnejo naši fantje, ki mu prinesejo lepo rdečo zvezdo, in nam vsem skupaj bo tedaj zasijalo sonce svoboda.

Brkinka - Alenka.

o o o

OBISK V NAŠI PARTIZANSKI ŠOLI

Smo v lepi Vipavi. Kmetje pridno delajo na polju. Vas je vsa na nogah in veselo pozdravlja novodošle partizane. Vsaka mati si želi videti svojega sina - partizana. Čujejo se klici: "Živela naša vojska!" Živel maršal Tito!" Posebno glasni so otroški klici, ki prihajajo iz šole. Otroci dvigajo pesti, pozdravljajo, pejejo partizanske pesmi, so veseli in prešerni. Šli smo v šolo, - svobodno slovensko šolo, da vjdimo "mlade partizane", kakor se otroci sami imenujejo. "Smrt fašizmu", "svobodo narodu!" zaori iz mladih grl.

Vsi so obmolknili. Vse mlade oči so uprte v nas, partizane, ki se borimo tudi za slovenske šole. Kakšna razlika med fašistično in našo slovensko šolo. Preje sama fašistična gesla in italijansko zaničevanje vsega, kar je slovenskega. S kakšnim veseljem prihajajo otroci v našo partizansko šolo, posebno oni, ki so že obiskovali fašistične šole.

V razredu je vladala izredna živahnost. Ko je tovarišica učiteljica vprašala, kdo zna to ali ono, so se dvignile vse mlade ročice. Vsi hočejo deklamirati, čitati, pripovedovati itd. Vsi nam molijo v roke svoje zvezke. Vsi nam hočejo nekaj povedati o naši borbi, o partizanskem življenju, o tovarišu Titu. Ko pa smo vprašali, če znajo zapeti kakšno partizansko pesem, so vstali in začeli "Svobodna Slovenija". Naši otroci se izživljajo v partizanski pesmi in jo tudi uživajo. Sodelujejo z deklamacijami ter pevskimi zbori na raznih mitingih. Po nekje se že ustanavljajo otroške gledališke skupine. V šoli vlada prav posebna domačnost, prisrčnost, živahnost

in stroga resnost. Vsi so pazljivi in dalavni. Snov je vzeta iz otrokovega življenja in njegove neposredne bližine. Isto, kar se govori po naših vaseh, prav o tem se uči tudi v šoli. Učenci se dnevno seznanjajo z našo narodno-osvobodilno borbo. Tudi oni hočejo doprinesiti nekaj k naši zmagi, zato zbirajo orožje, municijo, hrano, so v službi kot kurirji itd. Partizanom se vedno na uslugo, vršijo celo obveščevalno službo. Poznajo prav do bro naše hrabre komandante, mučenike, tudi vedo mnogo povedati o Osvobodilni fronti. Človek je kar presenečen, ko ti pove o zadnjem mitingu, kjer je govoril naš tovariš Bevk.

Po končanem pouku gredo na polje in vedo, da morajo trdo delati za očeta, brata - partizana. V vasi smo videli mnogo otrok, toda bili smo začudeni, ker smo jih videli prav vsakega pri svojem delu.

Miha - partizan.

DRAGI TOVARIŠ MILANI!

Prav lepa Ti hvala za izročeno mi sožalje. Ne morem Ti opisati, kako me je zadela nepričakovana vest o njih ljubih otrocih. Kakor prikovana sem postala, ko sem prečitala pismo od neke tovarišice iz moje vasi. Prečitam enkrat, nisem mogla verjeti svojim očem. Je li mogoče to, je li resnica, kar pred seboj vidim, da sem naenkrat ob tri, meni drage in najljubše osebe?

Z veseljem sem jih odpravljala v to našo sveto borbo, kakor na ženitnino, in tudi sami so šli navdušeno. In res so šli na ženitnino, s katere se ne bodo nikdar vrnili. Prepričana sem bila, da se vsi ne bodo vrnili, da bi bila prevelika sreča za vse, če bi uživali zlato svo bodo v taki družinici, kakor je bila preje. Toda, da me bo tako velik udarec naenkrat zadel, si tudi nisem mislila.

Včeraj sem praznovala obletnico, ko so mi prokleti fašisti ubili moža. Padel je kot nedolžna žrtev fašističnih zveri. Sedaj zopet vest, da so me zapustili obe hčerki in sinko. Težko je, materino srce je premehko, da mi ne bi oči zalile grenke solze. Zakaj ne bi raje mene zagrebli, kaor mladi rod, ki se bori za boljšo bodočnost in bi v naši sveti borbi lahko še mnogo doprinesel.

Toda v zavesti, da brez žrtev ni svobode bom prenesla tudi to najtežnjo preizkušnjo in u svojim delom maščevala svoje žrtve in žrtve vsega tega naroda.

Da so bili pridni borci vem tudi sama iz lastnih izkušenj in to me tudi krepi in mi je v veliko zadoščenje.

Prav prisrčna vam hvála, tovariši, ki sočustvujete z menoj. Nadomestite svojim pomnoženim delom moje pridne, ljube in nepozabne otroke, zlate moje hčerke in sin kota, ki je šele 16 let star šel v tako hude boje.

Tudi te žrtve bodo maščevane in iz krvi rdeče mladih partizanov bo vsklila roža svobode.

Najlepše pozdrave od žalostne

M a m i c e.

Naša Mamca je najstarejša partizanka na Primorskem. Rodom je iz Vipavskega. V narodno-osvobodilnem boju je žrtvovala dve hčerki in sina, uničili so ji dom in ubili moža. Toda naša Mamca ne kloni. Z delom hoče maščevati žrtve svojih otrok in moža.

Take matere naj nam bodo za vzgled vsem!

(Opomba uredništva).

o o o

PRAZNIK BOVBENIH ŽEN

Velike priprave so se vršile za dostojno proslavo 8. marca. Žene so delale napise in zastavice, vestno so se vadile v nastopih, samo da bi praznik žena lepše proslavile. A glej smolo! Ko je bilo vse pripravljeno, so naenkrat prišli skozi vas Nemci in preprečili nadaljne priprave. Vendar nam dobre volje niso vzeli. Pasiravno smo bile že v dvomu, ali se bo miting mogel vršiti ali ne, smo vsceno vse pripravilo. Tworana je bila že zelo okusno okrašena, ko je zopet prišla vest, da se vasi bliža sovražnik in morale smo vse zopet podreti. Ker pa potem k sreči Nemci le niso prišli, se je vršil miting četravno nekoliko kasneje zvečer. Udeležba je bila presenetljivo obilna. Prelep vtis na vse navzoče je napravila nova zastava vaškega odbora SPZ, katero je razvila tajnica Fanica in z lepim nagovorom predala tovarišici Metodi

v varstvo. Ta je obljubila, da bo zastavo čuvala in branila, če treba tudi z življenjem.

Sledila je himna "Naprej zastava slave", katero so vsi navzoči stoje zapeli. Tovarišica Marija je nato govorila o pomenu 8. marca za slovenske žene in se spominjala pri tem tudi naših ruskih sester. Nato je tovarišica Greti z globokim čustvom deklamirala "Velikonočno" od Simona Gregorčiča, ki je marsikateremu izvabila solze v oči. Mala Milojka je potem zelo srčkano podala pesmico "Slovenka sem". Govorila je za tem tovarišica Francka o težavah slovenske žene in matere pod fašističnim okupatorjem. Sledila je deklamacija "Domovina", ki jo je zelo lepo deklamirala tovarišica Ivica. V naslednjem govoru tovarišice Majce smo slišali o pravicah in dolžnosti slovenske žene. Najlepša točka pa je bila spevoigrice "Perice", ki je zbrano poslušalstvo izredno navdušila. Med odmori je ženski zbor prepeval partizanske pesmi. Sledila je prosta zabava s plesom. Med tem so žene pripravile navzočim tovarišem partizanom majhen prigrizek.

Razporeženje je bilo odlično in zelo zadovoljni so se kasno v noč gostje razšli. Splošna želja vseh žena pa je, da bi se tako prijetni večeri večkrat ponavljali.

M a j c a.

o o o

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE MARŠALA TITA

Z veseljem pričakujemo naše narodne praznike. Tak dan je bil za nas šesti marec rojstni dan maršala Tita. Ta dan je bil za našo vas velik praznik. Že na predvečer so zagoreli kresovi na kribih. Veselje je bilo gledati mladino, s kakim navdušenjem je nosila skupaj drva za kresove. Tudi petletni otroci so pri tem sodelovali s takim navdušenjem, da jih je bilo veselje videti. Rekli so, da mora biti kres tako velik, da ga bo videti čez gore v Bosno. Tako blizu se jim zdi Bosna, čeprav so majhni, čutijo, da je maršal Tito naš najboljši oče, zato je tako blizu naših src.

Popoldne je mladina izročila krasno zastavo brigadi Srečka Kosoveca. Zvečer smo priredili miting, udeležili so se ga tudi bližnji tovariši partizani. Tovariš iz o=

kročja je orisal življenje in neumorno delo maršala Ti-
ta. On nas ni zapustil, ostal je med nami na naši zem-
lji, ustvaril je našo zmagovito vojsko in se skupno z na-
rodom podal v boj za rešitev narodov in njihovo boljšo
bodočnost.

Naj živi naš slavni vojskovođa maršal Tito!
Živela naša slavna vojska!

Goriška žena - T a n j a.

NEKOČ IN DANES

Ko čitam zdaj našo ljubo "Slovenko" in "Našo ženo",
se moje misli nehote povračajo k času, ki niti ni tako
oddaljen, ko je v naši Primorski še vladal povsod itali-
janski fašizem.

Kako smo tistikrat skoro v trepetu kaj čitale, ko
smo vse skrivaj prenašale, delale v torbicaх skrivne pre-
dalčke, da nas ni zasledil tiran. Nikamor nismo mogle i-
ti skupaj, ker je bila povsod straža. Zbirale smo se naj-
večkrat tam v gozdu, prihajale med naše hrabre borce, na-
še partizane in najlepše ure smo doživljale med njimi.
Zdelo se nam je, da že živimo novo življenje. Čeprav smo
vedele, kako je naporno in trpljenja polno njihovo živ-
ljenje, smo jim zavidale. Zavidale smo jim prostost, ti-
sto čisto ozračje duha, ki je vladalo med njimi in je
velo iz vseh, kadar so spregovorili. Ponavljale smo jih
s pritajenim glasom - to so bile besede, ki so do takrat
ležale še neizražene v globini naših src. Bile so bese-
de neizmerne ljubezni do tlačnega človeštva, do rodne
grude. Kako so jim žarele oči, kako so nam vlivali pogu-
ma, kako smo iz njih črpali vir moči za nadaljno delo.
Nikdar ni bilo iz njihovih ust grenkega govorenja, nik-
dar pritožbe. Vedno so dejali, da jim gre dobro, da ima-
jo vsega v izobilju. Me smo pa vedele, da spijo često
brez odeje v mrazu, snegu in dežju, da morajo vsak dro-
bec hrane težko prinašati, da česte več dni nimajo vode.
Same smo si predstavljale, kaj vse prenašajo, zato smo
jim skušale vsaj nekoliko olajšati to trpljenje. Priprav-
ljale smo zanje kar smo le mogle. Povsod so bile sovraž-
ne straže in težko smo kaj iztihotapile. Na desno in na

levo od hiše policija, par korakov proč karabinerji. Vedno so nas opazovali, vsako torbo pretaknili. A vseeno smo jim pogosto marsikatero zagodile. Doma smo vse pripravile in odnesle našim partizanom, kateri so bili zelo zadovoljni naših daril. Ko sem se vračala domov, me je policijski maršal vrhu vsega še lepo pozdravil: "Buona sera!"

Nekoč smo jih pa še lepo potegnili. Bili smo skoraj obkoljeni od sovražnih straž, ko sta zvečer dva junaška partizana vstopila v našo hišo. Priti do nas je bilo zelo nevarno, a drzna mladeniča se nista nikogar ustrašila. Niti pet metrov od naše hiše oddaljeni policist je prepeval, partizana sta ga poslušala. Kamijon policije po eni strani, onadva pa po drugi strani. In to se ni zgodilo samo enkrat. Kolikokrat smo pred kasarno trosile letake, zjutraj pa smo slišale prav v našo hišo kako je komandant razsajal nad stražarji, češ, kako stražijo.

Lahko bi opisala še več takih in podobnih primerov, a hotela sem samo pokazati razliko med tistim časom in današnjim dnem. Čeprav je še okupator med nami, čeprav nam še, kamor pride prinaša gorje, vendar danes lažje dihamo in uspehi naše vojske nas navdajajo z veseljem in upravičenim ponosom. Danes imamo našo vlado, našega vojskovodjo maršala Tita, imamo naše prireditve in mitinge, našo literaturo lahko nesemo v vsako hišo, na sredi vasi prepevamo partizanske pesmi, prirejamo veselice, imamo šole. Lepe uspehe smo dosegli, a da bomo dosegli tako zaželjeno popolno svobodo, se hočemo posebno me žene še bolj potruditi, hočemo biti res vredne naših sinov, mož in bratov, ki bijejo končni boj z legendarnim junaštvom. Hočemo pokazati vsemu svetu, da smo vredno odgovorile tudi me na klic velikega ruskega naroda, ki nam je dal v tej borbi tudi vso oporo.

A l e k s i j a .

PARTIZANSKA KORAČNICA

Vstali z zemlje smo kot vstane vihar
strnili vrstetesneje za udar
groženj nam tujčevih prav nič ni mar
nosi na krilih sveta nas požar.

Dom naš razbit je in zemlja steptana
polja uničena, žetev požgana,
Sreča je strta, svoboda izdana,
žena, družina, v tujino izgnana.

Naše ravnine je kri orosila,
naše potoke je kri napojila.
Ogenj in meč nas ne bosta zlomila,
kletev nam srca je ojeklenila.

Dokler poslednji ne izgine sovrag,
znova posvečen domači ni prag,
dokler ni tujec uničen in strt,
iščemo boja, preziramo smrt.

M. M.

o o o

Dom naš razbit je in zemlja stepena
 naša polje mičens, žetev požarna,
 naša greca žetava, svoboda izdana,
 naša žens, žens, v tužno izdana.
 naše revnine je kri oročila,
 naše potoke je kri razočila.
 Ogenj in naša ne boča zročila,
 kletv nam arca je ožaknila.
 Doktor polje naša je izgina sovra,
 naše znove povečen domiši ni praga,
 doktor ni naša unigen in strf,
 naša polje, pretrano amrt.

M.M.

